

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredni nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ „ 6 „ 50 „
mesec „ „ 2 „ 20 „

V upravništvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ „ 5 „ — „
mesec „ „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 220.

V Ljubljani, v sredo 26. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Katoličanstvo in napredek.

Govoril na drugem slovenskem katoliškem shodu dr. Jos. Pavlica.

Prevzorni gospod kardinal! Prevzvišeni in presvitli gospodje! Spoštovani zborovavci! V prvi resoluciji našega programa smo izrekli, da se klanjamo Kristusu, nesmrtnemu kralju vseh vekov, in da se posvečujemo v XX. stoletju Njegovemu srcu. Katoliški shod je to izrekel v prepričanju, da je Jezus Kristus življenje narodov, življenje, ki ne usahne, če prav solnce ugasne in če vsem stvarim življenje zamrje.

Ali tu slišim ugovor: Življenje imate pač, ali življenje vaše je zgolj duhovno in pobožno, za ta svet in njega napredek pa ste suhi in mrtvi! In ravno zadnja leta se ti glasi še posebno množijo: Katoliški nauki so dobri za večnost, a za to življenje ne veljajo; globoko verni katoličani so dobri za molitev, pa ne za delo, za vojaka, za državno službo, za narodno prosveto. Ti glasovi so našli dokaj odmeva tudi pri nas na Slovenskem, ne samo v listih, ampak celo v celi stranki, katera je organizovana pod imenom narodno-napredne stranke. Vše ime, moške krščanski, vše ime je očitano, kakor da mi nismo sposobni za napredek.

Pravijo, da imamo nauke, ki so nasprotni napredku gospodarstva in grotne blaginje, ki so nasprotni bogastvu in torej modernemu trgovstvu in industriji. Pravijo pa tudi, da nimamo svobode, da bi mogli napredovati v znanosti, umetnosti in pa politiki.

Možje krščanski! Nasproti temu očitaniu ne smemo biti ravnodušni, ker to očitanje, da mi s svojim programom nismo za ta svet, je kakor obsodba v smrt. Mi ljubimo svoj narod slovenski in čutimo v sebi dolžnost, delati za njega blaginjo in čast, za njega razvoj in napredek, da bo v družbi avstrijskih narodov spoštovan, da bo vreden svojih slovanskih bratov na jugu in na severu, katere je božja previdnost — po besedah Leona XIII. — prihranila v naslednjih vekih za posebne namene. (Odobranje.) Ker torej res hočemo napredek naroda, in sicer vsestranski napredek, moramo si biti v svesti, da naše katoliške cerkve nauki niso nasprotni političnemu ali gospo-

darskemu napredku, moramo tudi nasprotnikom — narodno-naprednim — dokazati, da imamo v svojem programu vse pogoje napredka in svobode. Ob koncu torej velesnaprednega XIX. stoletja odgovarjamo njim, ki nam odrekajo napredek in svobodo:

1. Mi imamo nauke, ki so načela napredka. Mi nimamo naukov, ki bi bili nasprotni napredku.

2. Mi smo svobodoljubni, vedoč, da je svoboda življenje, in naše geslo je: boj za svobodo!

3. Zgodovina krščanskih narodov v devetnajstih stoletjih je priča o napredku in svobodi iz naukov katoliške cerkve.

Meni je naročeno, da naj to važno vprašanje danes pojasnim.

Mi imamo nauke, ki so načela napredka, in sicer vsestranskega napredka. Naj pa nihče ne misli, da so ta načela bogsivedi kako učena ali skrita, katerih bi bil moral jaz iskati po celem svetem pismu ali pa po prašnih knjižnicah. Naša načela so v katekizmu. (Živahno odobranje.) Kaj pravi torej katekizem? Da je Bog svet ustvaril za človeka, človeku v pomoč, v tolažbo in veselje, in sicer ves svet, vse, kar je sploh ustvaril, je za človeštvo ustvaril, katero naj bi vse uživalo in vse vladalo.

Možje krščanski! V tem načelu je dovoljen in zapovedan napredek brez konca in kraja. Če je vse za človeštvo, je s tem človeštvu tudi dovoljeno in zapovedano, da naj uživa božje darove, da naj ves svet izkoristi za svojo pomoč in tolažbo. V ta namen pa mora človek spoznavati in preiskovati vse stvari na zemlji in nebu, ker brez spoznanja ne ve, kaj ima in si sveta ne more izkoristiti.

Kdor krščanski misli, pojde s toliko večjo gorečnostjo na raziskavanje in razkrivanje vseh stvari, ker ve, da je svet delo dobrotljive in modre božje roke, ve že naprej torej, da se mu bo v vseh rečeh — tudi v najmanjših — razkrila nepomljliva modrost in lepota; ve pa tudi, da bo v vseh rečeh našel sebi nove koristi in ugodnosti.

Če bi mi učili — kakor krivoverci — da je svet hudičevo delo ali da je sploh materija slaba, ali da ne vemo, kdo je svet ustvaril, tedaj bi smeli se bati svet raziskavati, ker bi lahko kaj iztaknili, kar bi nam

ne bilo prav. Toda če je stvarnica božje delo in božji dar za nas, tedaj nam je dovoljen in zapovedan napredek brez konca in kraja, in nikdo nima pravice, staviti nam meje ali prepovedi. (Dobro-klici.)

Ko torej vidimo, da napreduje n. pr. spoznanje našega telesnega življenja in njega bolezni in zdravlil (zdravilstvo), se veselimo in pravimo: Le še naprej! In če bi kedaj zdravniki napredovali tako daleč — kakor si obetajo zlasti socijalni demokratje, n. pr. Bebel, Die Frau, 28. izdaja, str. 419 in še na drugih mestih — da ne bo več ni bolezni ni trpljenja, recimo vže danes, da nam je žal, da mi tega ne ućakamo, saj trpi itak ne nihče rad. Če bi pa to doživeli, bi veselili rekli: Saj smo vedno pravili, da je v božji stvarnici veliko več moči in modrosti, kakor se na prvi pogled misli, in geslo naše bi bilo: Naprej! (Odobranje.)

Druga zelo moderna znanost je kemija, od katere si veliko obetamo. Ako bi torej napredovala celo tako daleč, kakor si stvar slikajo najnapredni otroci sveta, socijalni demokratje, da bi namreč iz kamenja kruh delali (Bebel l. c. str. 354—6), bi mi rekli: Je že dobro, le še naprej po darove božje roke!

Imamo pa še eno misel pri vsem znanstvenem raziskavanju, katera nas še posebno spodbuja na delo in katere drugi nimajo. Mi vemo namreč, da stvarnica, dobro spoznana, bo razodela našemu rodu hvalo in čast Boga stvarnika. Zato nam je uprav sveta dolžnost, čvrsto delati za napredek.

Ni res torej, da mi nismo za ta svet, saj je svet naš, sam Bog ga nam je podaril. Kdo ima pravico nam ga odrekati? (Odobranje.)

Drug nauk v katekizmu se glasi: da je Bog sam človeka ustvaril in sicer po svoji podobi. To pomeni, da ima um ali pamet in prosto voljo. Ta nauk je naš nauk, kateri nam je Jezus Kristus razodel, in zraven še tudi, da smo vsi otroci božji.

Možje krščanski! Bral sem te dni izrek nekega zgodovinarja, ki ni naše vere (Ad. Harnach), ki pravi: Jaz merim zaslužne može po tem, kolikor so storili za povikšanje cene ali vrednosti človeka. Modra beseda!

Ali vprašam, kje najdete v celi zgodovini kaj podobnega, kar bi bilo človekovo

vrednost tako povišalo, kot Kristusov nauk da je človek po božji podobi ustvarjen, da je otrok božji in sicer vsaki človek — ne le veleumi — in da je ena sama bore duša — če tudi ne učena ali velumna — več vredna kot ves svet?

Kdo je torej največi mož in dobronik človeštva po onem izreku? Jezus Kristus. — Ali vprašam, kdo je pa ohranil človeštvo ono plemenitaško pismo Jezusa Krista? Katoliška cerkev, katera edina brani ceno in vrednost človeka proti vsem poskusom znanosti in sofistike, češ, da je človek ves pokvarjen in sama hudoba, da je pokveka nesrečna, da je žival, da toliko velja, kolikor dela ali misli ali zasluži ali plača. Ta nauk pa je odlično napredno načelo, ker, kaj nam pomaga ves napredek, če pa sami nič vredni nismo? Kaj nam pomeni vse delo, vsa znanost in vsa omika, če človek osebno nič ni?

Iz tega načela sledi pa še velika zapoved napredka: da mora človek um razsvetliti in spolniti, voljo pa utrditi v moški značaj. In tudi od tod se nam odpre pogled v daljavo brez konca. Um — in vsakega človeka um — je podoba božjega uma, ki je neskončno moder in vseveden, torej je naša dolžnost: napredovati brez konca le naprej za svojim vzorom in izvornikom. In sicer je znanje in torej tudi učenje vže samo ob sebi dobro in zapovedano, tudi če nima naravnost praktičnega namena, ker spolnjuje božjo podobo: um človeški. In če bi kedaj prišli oni srečni časi, o katerih govorijo socijalisti, ko bodo namreč vsi ljudje učeni, ker bodo telesno delali le po eno ali dve uri na dan (Bebel l. c. str. 343—348.) — in še to le bolj na lahko, kakor za telovadbo —, porečemo mi katoličani: Le še naprej, ker smo še silno daleč od vzora našega uma in naše volje — od uma vsevednega in vsemodrega in od volje vsemogočnega. Kako pravico nam smejo torej nasprotniki očitati, da smo nesposobni za napredek, ko imamo tako odlično napredne nauke? (Odobranje.)

Navedel bom še en poglavitni nauk naše vere, ki je odločilen za napredek človeštva: bratstvo. Poedini človek sam za se je slaba moč in ne bi mogel mnogo doseči, le v slogi in združenju ljudi je pro-

LISTEK

Na božjo pot in razstavo.

XI.

Pariz, 21. avg.

Razstava.

(Dalje.)

Mimo paviljona mesta Pariza (Ville Paris) pridemo v akvarij, ki predstavlja v pozemeljski votlini dno morja. Ribe vsake vrste se zibljejo v vodi, izrastki, kameni, korali se gledajo skozi velike šipe, potapljač se obrača po vodi, razbita ladja leži na sredi in druge čarobne podobe iz morskoga dna se vrste pred našimi očmi.

Pojdimo dalje. Poleg lepih vrtov in nasadov, cvetličnjakov in dreves, pridemo v kongresno palačo (Palais de Congress). V pritličju so razstavljeni predmeti iz socijologije. Tu pregleduješ načrte delavskih hiš, tam statistiko delavskih društev, tu zavarovalnice, tam hranilnice. Vzlasti zanimiva je statistika in zgodovina društva zoper alkohol (Société française de tempérance, lique na-

tionale contre l'alcoolisme), ki se je ustanovilo že l. 1872. Statistika od 1872—96 kaže 40.000 abstinentov. Francija je pač potrebna, da resno razmotriva vprašanje o alkoholizmu, za kaj prvo mesto zaseda v uporabi alkohola (13/81, Avstrija 10/2).

Avstrija ima razstavljen statistiko o poštni hranilnici, o rudokopih, o zavarovalnici zoper nezgode, poročila obrtnih nadzornikov in o štrajkih.

Rusija ima zanimivo razstavo od »popečitelja narodnoje trezvosti«, društva, ki se trudi, v Rusiji odpraviti »vodko« in pospeševati treznost. Obstoji pod pokroviteljstvom cesarjeviča Aleksandra Petroviča Oldenburškega od leta 1894 in finančno ministerstvo žrtvuje v ta namen vsako leto 2½ milijona. Svoj namen dosega s tem, da napravlja narodne čitalnice, knjižnice, čajnice in zabavnice po različnih gubernijah, po mestih in vaseh. Razstavljen je tudi taka ruska čajnica in čitalnica. Poleg optične palače pa je še poseben paviljon, ki obsega razne ruske poskuse in izdelke o žganih pijačah. Sploh je Rusija v vseh oddelkih jako častno zastopana.

V prvem nadstropju kongresne palače je velikanska dvorana (za tisoč ljudi), v kateri zborujejo kongresi različnih stanov in društev.

V tem delu razstave se vidi tudi stari Pariz iz prejšnjih stoletij, nadalje hiša, ki je narobe sezidana, aparati za umetno vzgajanje prezgodaj rojenih otrok in razne šaljive predstave (Kasperle Theater).

Impozanten je most Aleksandra III. ki je stal 7. milj. frankov. Stopimo čezenj in smo ob drugi strani Sene na Pariški cesti (Rue de Paris), koder so po vrsti postavljeni paviljoni pariškega mesta in raznih držav. Ako pa stopimo čez most Jenov, pridemo v Trocadero, koder so izpostavljeni izdelki francoskih kolonij od Algira do Japana, (porcelan), od Kine (volna) do Sinegala. Japonski veliki paviljon obsega zanimive starine, orožja iz 10. veka, slike na svilo iz 6., 13., 14., 15., 16., in 18. stoletja. Angleške kolonije imajo izdelke iz Indije (tempel, v skalo vsekan) in Ceylona (čaj razne vrste in rezbarije), iz Kanade (razne rude in lesovi) in Egipta 2 m. 44 debela debela drevesna, iz Avstralije model, kako

južni Afrikanci po zimi vodo ujamejo za polje, stroj, s katerim se zlato amalganizira (čisti iz kremenca), nova Calcedonija ima 430 vrst kave razstavljenih. Zanimiva je tudi cesta algirska, prodajalnice, v katerih domačini v narodni noši prodajajo domače izdelke, delavnice, v katerih domačini izdelujejo razne reči, kakor prstane, uhane, cizelirajo, tkó, šivajo itd. Na koncu Trokadera je Madagaskar z domačimi izdelki in s panoramo, ki predstavlja ekspedicijo generala Duchesneja, ki obsede glavno mesto Tananariva na griču. — Ruski paviljon je posnetek Kremla (carskega grada) in sezidan v zlogu starih ruskih bojarskih hiš. Okraski spominjajo na slavno granovitajo palato v Moskvi. Ruski natakariji se sučejo v restavraciji, peterburška godba igra ruske komade, razstavljeni so izdelki iz Sibirije, Kavkaza in srednje Azije. V panorami skušaš vožnjo iz Moskve v Peking in zadaj vidiš v malem rusko vasico.

Toda zapustimo živahni in pisani Trocadero ter stopimo čez most na Martovo polje.

(Konec prih.)

štvo napredka. In to velevažno načelo napredka, kdo je naučil človeški rod? Jezus Kristus. Zapoved ljubezni in bratstva je njegova zapoved, a iz nje izvirajo načela združevanja in sodelovanja poedincev, družin, društev, ali tudi načelo bratstva narodov med seboj.

Vprašam: Kedo pa hrani iz vzdržuje to načelo vže XIX stolet. Katoliška cerkev in ona edina, ker vsa druga veroizpovedanja so spojena več ali manj s to ali ono narodnostjo, katoliška cerkev edina je za vse narode, katere torej po svojem poklicu družni na bratsko sodelovanje za napredek. Koliko se dandanes govori o napredku, ko vendar ravno to načelo napredka pojema. Narodje so pozabili, da so si bratje. Oborožili so velikanske vojske z groznim orožjem, kakor da hočejo eden drugega raztrgati. Ali je to bratstvo? Ali je to napredek? Koliko bi narode napredovali, ako bi naše načelo bratstva sprejeli, in one ogromne vojne sile uporabili za kulturni napredek? In kedo bi bil tega bolj vesel, ko katoliška cerkev? (Odobranje.) (Dalje prih.)

Drugi slovenski katol. shod.

Resolucije šolskega odseka.

a) Ljudske šole in učiteljskišča.

1. V smislu sv. očeta Leona XIII. in v edinstvu s svojimi višjimi pastirji — avstrijskimi škofi — obnavlja drugi slov. kat. shod zahteve vseh katoličanov po katoliških javnih šolah in katoliških učiteljskih, v zavesti, da sedaj veljavni ljudskošolski zakon ne daje zadostnega poročstva za krščansko vzgojo mladine.

2. Ker je malo upanja, da bi drž. zbor v bližnji bodočnosti ugodil pravicam svete Cerkve in želji katoliškega ljudstva, naj deželni zbori po slovenskih kronovinah šolske postave v tem smislu prenarede, kolikor je to mogoče v področju njih avtonomije, kar zahtevaj slovensko ljudstvo pri izbiri in volitvi dež. poslancev.

3. Dokler se ne izvedejo zakonitim potom opravičene zahteve glede na šolo in vzgojo, snujejo naj se zasebne katol. ljudske šole, zlasti redovne. Vsem redovnikom in redovnicam, pa tudi svetnim učiteljem in učiteljicam ki delujejo za krščansko vzgojo slovenske mladine, posebno šolski družbi sv. Cirila in Metoda, katero naj vsi katoliški Slovenci podpirajo, izreka katol. shod svoje priznanje in zahvalo. Hkrati drugi slov. kat. shod priporoča salezijansko zavetišče za zamenarjeno mladino v Ljubljani.

4. Drugi slov. kat. shod toplo priporoča snovanje katoliških učiteljskih po slovenskih deželah. Zato pohvalno omenja obeh zasebnih učiteljskih: pri č. šolskih sestrah v Mariboru in č. gg. uršulinkah v Ljubljani, ki se trudijo vzgajati v pravem verskem duhu bodoče učiteljice. Za pripravnike pa naj se prej ko prej uravna primeren konvikt, kakršnega namerja graditi društvo »Pripravniki dom« v Ljubljani.

5. Protiversko gibanje, ki se je zaneslo tudi med slovensko učiteljstvo, drugi slovenski katol. shod najostreje obsoja. Opozarja na to nevarno gibanje, naj se že imenuje soc. dem. (jungovsko) ali liberalno, zlasti zato, ker popolnoma nasprotuje celo sedaj veljavni šolskim zakonom, ki govore o versko-nravni vzgoji otrok. Z veseljem pa pozdravlja začetek krščanske organizacije med učiteljstvom in delovanje kat. šolskega lista »Slov. učitelj«.

6. Drugi slov. katol. shod ponavlja zahtevo, naj postavi višja šolska uprava ljudsko šolo in učiteljske pripravnice na edino pravo pedagoško-didaktično podlago materne jezika, kakor to zahtevajo drž. osnovni in šolski zakoni. Zato mora biti učni jezik na vseh šolah, Slovencem namenjenih, slovenski. Ker se to doslej še ni zvršilo, zahteva katol. shod, da se odstranijo nepostavne razmere, ki vladajo zlasti pri šolstvu na Koroškem, pa tudi na Štajerskem in Primorskem. Katoliški shod dalje zahteva, naj šolske oblasti po vseh deželah, kjer bivajo Slovenci, skrbijo tudi za slovenske manjšine tako, da se povsod, kjer se nahaja postavno število otrok, osnujejo javne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Ako pa število slovenskih otrok ne dosega postavnega števila za ustanovitev slovenske šole in jih je najmanj deset, naj se ločijo otroci v skupni

šoli po maternem jeziku v skupine ali oddelke. Učitelj na takih šolah mora biti več obeh učnih jezikov. Pouk v krščanskem nauku naj se vrši pri vsakem številu otrok v maternem jeziku. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. septembra.

Baron Dipauli o položaju. Minuli ponedeljek je bivši tirolski poslanec baron Dipauli sklical shod volivcev v Schlandersu, na katerem je odgovoril na razna vprašanja, ki silijo sedaj v ospredje. Mož izjavil se je najprej z vso odločnostjo proti Čehom, rekoč, da je nesmiselna češka politika češkega kluba razdrila večino in da vsled tega ni več nobene zveze mej Čehi in njegovo stranko. Kaj se sedaj zgodi, se ni znano, vsled česar treba, da se ohrani akcijska sloboda. Obžalovati je pa, pravi govornik dalje, da nekateri naši somišljeniki delajo obljube glede nemščine kot državnega jezika ter nemške »gemeinbürgerschaft«. On za svojo osebo more le obljubiti, da bo ostal dober katolik in cesarsko-tirolišk. Nemški celokupnosti njegova stranka sicer ni nasprotna, toda pnižno ne mara klanjati svojega tilnika in prositi vsprejema. Zbližanje je mogoče le bolj zasebnim potom, ne da bi se bilo treba pnižno podvreči. S tem je nekako obsodil ali vsaj oslabil znano izjavo vodje dr. Ebenhocha. Govorec o razpustu državnega zbora je izjavil baron Dipauli, da je to zelo nesrečna naredba, ki bo donesla koristi le radikalcem, kar pa ne bo dovedlo do miru; seveda je tudi absolutizem zelo nevaren, posebno radi našega razmerja napram Ogram. Parlament mora tedaj pričeti z resnim delom. Uveljavljenje novega poslovnika bi bilo brez vsake koristi; ako zbornica sama ne poskrbi za red in trajno delo, je zaman vsak poskus. — Z njegovimi izvajanji so se sicer ne posebno številni volivci povsem strinjali, kaj pa poreče k temu ostala stranka, pokaže se kmalu.

Izreka nemška sodba o češki obstrukciji. Minulo nedeljo se je vršilo na Nižje-Avstrijskem več volivskih shodov, in na jednom takem shodu se je izrekla pametna sodba o obstrukciji Mladočehov. Ugladen krščansko socialni vodja je izrekel namreč te-le besede: »Splošno je znano, da so zadnje nemire v zbornici povzročili Čehi. Toda ne moremo jih strogo obsojati, ker pričeli so Nemci. Schönerer in Wolf sta bila prva, ki sta pričela s parlamentarnimi koncerti s pomočjo otroških trobent«. Dostaviti bi bilo še, piše neki dunajski list, da je največji del levičarjev marljivo sodeloval pri teh koncertih. In znani politik dr. Menger ni bil mej zadnjimi. Ko torej obsojamo obstrukcijo Mladočehov, ne smemo prezreti navedenega dejstva.

Ogerski listi o političnem delovanju duhovščine. Kakor v Avstriji ali bolje še mnogo bolj skuša ogersko lažiliberarno časopisje izrabiti ukor dr. Stadlerju proti delovanju katoliške duhovščine, ki naj se ne prikaže izvan zakristije. Toda tudi med ogerskimi listi se nahajajo taki, ki z vso odločnostjo obsojajo židovsko-liberalno gonjo in pozivljajo duhovščino, naj se nikar ne odtegne toliko potrebnemu delu v javnosti. Tako piše mej drugim katol. »Westung. Volkszeitg.«: Katoliška duhovščina na Ogerskem, višja in nižja, naj si nikar ne da oropati pravice udeleževati se političnega življenja. Katoliška duhovščina se zaveda, da vladar ni nameraval prepovedati ji političnega delovanja in je torej tudi nadalje nihče ne bo oviral, da bi tudi bodoče ne izvrševala svojih političnih pravic in sicer ne glede nato, ali se te pravice izvršujejo v cerkvi ali zunaj nje. Ravno na Ogerskem ni mogoče ločiti politike od cerkve in duhovščina bi se pregrešila proti tradicijam svojim, ko bi si dala politično zamašiti usta. Zloraba v liberalnem taboru bo še le navdušila duhovščino za politično delovanje in pokazal se bo torej ravno nasproten učinek, kakoršnega si žele židovski liberalci. Splošne volitve na Ogerskem niso več daleč, in tedaj bo napela duhovščina vse svoje moči, da pripomore katoliško-mislečim kandidatom v državni zbor. Dosedaj še nismo imeli na Ogerskem nobene vlade, ki bi bila mogla ločiti politiko od cerkve, niti Banfyjeva vlada, ki je konečno morala iskati pomoči

v marsikateri škofijski palači, ko se ji je bližal usodni konec.

Kongres katoliških učenjakov v Monakovem. V torek popoldne se je otvoril peti mejnarodni kongres katoliških učenjakov, h kateremu je oglašanih blizu 2400 udeležnikov, ki pa seveda prvi dan še niso vsi došli v Monakovo. Pri otvoritvi je bila zastopana vladarska hiša po štirih članih, dalje je bil prisoten nuncij Sambucetti, nadškof dr. Stein, škof dr. Hölzl, naučni minister dr. Landmann, rektor vseučilišča, župan in mnogo drugih odličnjakov. Shod je otvoril profesor dr. Grauert iz Monakovega v nemškem in francoskem jeziku, ter govoril o razvoju in nalogah takih kongresov. Prvi, kakor znano, se je vršil leta 1888, drugi l. 1891, oba v Parizu, tretji 1894 v Bruslju in četrti 1897 v Freiburgu v Švici. Povedal je otvoritelj tudi, da je prijavljenih iz Nemčije 1750, iz Francije 264, iz Belgije 170, iz Španije 200, iz Avstro-Ogerske 150 in Italije 125 udeležnikov. Predsednikom shoda je bil izvoljen profesor Laparent iz Pariza. Pozdravne govore so govorili nato nuncij Sambucetti v krasni latinščini o veri in vеди, naučni minister v ime vlade o velikem pomenu katoliških kongresov in potem mestni župan. Redno zborovanje se je pričelo večeraj.

Odkritja o napadu na razkralja Milana. Povodom objavljenja najnovejšega dekreta kralja Aleksandra so gotove Milanove kreature obelodanile tudi neka »objavljenja« v zadevi znanega umetno prirejenega napada na Milana. Kot pravi provzročitelj napada je glasom teh objavljenj neki v Bukareštu živeči mož, ki je izročil Kneževiču denar in orožje. Ime tega moža je bilo znano tedanji vladi, a je ni hotela objaviti. Pozneje se je zvedelo, da je ta tajni mož v Bukareštu živeči ruski tajni agent Grabow. Nadaljne poizvedbe so potrdile to vest, toda vlada iz strahu pred eventualnimi komplikacijami z Rusijo ni hotela nadalje zasledovati te zadeve. Potem se je ozrla tedanja vlada po sedaj pomiloščenih radikalcih, o katerih je menila, da so gotovo občevali z Grabowom, ki je še sedaj v Bukareštu. Kakor rečeno, objavljenje je gotovo vsaj v toliko izmašljeno, da se vladi v zadevo Rusijo, ki na veliko jezo Milanovcev še vedno prijateljski simpatizuje s Srbijo.

Dopisi.

Iz Zagreba, 22. septembra. Prvi hrvatski katoliški shod je tako silno vznemiril naše protivnike, da se dan za dnevom zaletuje vanj z raznimi absurdnimi članki, iz katerih štrli sama strast in pa neznanje o vsem, kar se tiče Hrvatstva. Mažare jezi še posebno to, da so prišli na ta shod Hrvati iz Bosne, Istre in Dalmacije ter Slovenci iz Slovenije. Radi tega se hudujejo na hrvatsko vlado, da ni zabranila vsem tem »tujcem« prihod v Zagreb, češ, da se je bila sporazumela z ogersko vlado glede takih sestankov že lani, ko se je razpravljalo v ogerskem zboru radi shoda na Sušaku. Toda takrat se je sklepalo o političnih shodih, ne pa o verskih, in katoliški shod v Zagrebu je bil sklican kot verski. Da se je pa na tem shodu pokazala med hrvatskimi in slovenskimi katoliki zraven verske edinosti tudi politična vzajemnost, je to najbolji dokaz proti onim, ki trdijo, da je katoliška cerkev protivna narodnej svobodi. Dunajski in peštanski krivonosni šornalisti naj se pa le jeze, toda znati morajo, da imajo katoliki na Avstroogerskem vsaj isto pravico, kakor protestantje in židi. A če je tem svobodno zbirati se v kateremkoli mestu širne države potem je isto svobodno tudi Hrvatom v njihovem glavnem mestu. Razumi se, da tudi hrvatske vladi ni bil po volji ta katoliški shod vseh Hrvatov v Zagrebu, toda zabraniti ga ni mogla, da se ne osramoti pred svetom. Da je temu tako, nam je najbolji dokaz uradni list, ki je ostro napadal nadškofa dr. Stadlerja kot tujca na Hrvatskem ter se mu zagrozil z izgonom iz Hrvatske, če bi se še kedaj upal govoriti politične govore na Hrvatskem. Ta pisava dokazuje dovoljno, kakšnega mišljenja so v vladinih krogih o katoliškem shodu, ker so se na njem katoliški Hrvati izjavili odločno za zedinjeno Hrvatsko. Politika mažarska, ki dosledno dela proti zedinjenju vseh Hrvatov, mora biti seveda merodajna tudi na Hrvat-

skem, ker je hrvatska vlada odvisna čisto od ogerske; če se pa ne izvrši kaj tako, kakor se v Pešti želi, potem se oponaša hrvatske vladi, da ne varuje svoje avtoritete.

Žalosten pojav pri vsem tem dogodku pa je, da se med našimi protivniki nahajajo tudi ogerski katoliki. Mažarski katoliški listi ne pišejo o našem katoliškem shodu povoljneje od drugih. Glavni njih dnevnik zahteva odločno, da pride Hrvatska in s njo tudi Bosna iznova pod ogerski primat in da se postavljajo za škofo v hrvatskih škofijah taki možje, ki bodo znali ceniti zvezo z Ogersko, h kateri pripadajo od davnine, češ, da to zahteva interes ogerske države in da je to opravdano iz zgodovine. Iz te pisave je razvidno, kako je tudi katolike na Ogerskem nadahnili mažarski šovinizem, kadar jim je razpravljati zadeve hrvatske. Ne gre jim v glavo, da je Hrvatska samostalna država in da je po zgodovini opravdano, da se od nje odcepljene zemlje, namreč Dalmacija, Bosna in Hercegovina in Istra zopet s njo zedinijo. Mažari nočejo pripoznati, da je imela sveta stolica prav, da je povzdignila zagrebško škofijo na nadškofijo ter tako zedinila Hrvate v cerkvenem pogledu na Hrvatskem in v Slavoniji. Papež Pij IX. ni izvel tega brez zgodovinske podlage, kajti ni res, da Hrvatska spada že po zgodovinskem pravu v cerkvenem pogledu k Ogerske. Mažari so sploh slabi zgodovinarji, pa ni čudno, da hočejo zgodovino zlorabiti v svoje svrhe. Znano je, da so Hrvati imeli svojo nadškofijo v Spletu že koncem 7. stoletja, ko so se Mažari klatili še kot nomadi po planjavah današnje južne Rusije. Kasneje je bila nekaj časa kninska škofija prava hrvatska škofija, dokler ni v 10. stoletju zopet spletska prevzela prvo mesto ter ostala tako na dalje, a kninska škofija je razširila svojo vlast čez vso severno Hrvatsko.

Ko je ogerski kralj osnoval škofijo zagrebško l. 1093., je zgubila spletska nadškofija hrvatsko deželo med Dravo in Savo, ker je bila zagrebška škofija uvrščena pod nadškofijo v Kaloči, pod katero je ostala do l. 1852., ko jo je papež Pij IX. povzdignil na nadškofijo. Sveta stolica pri tem činu ni uvažila samo narodnostne opravdane zahteve Hrvatov nego tudi zgodovinsko pravo Hrvatske na samostalno cerkev. Kar tedaj mažarski katoliški listi zahtevajo, da bi morala biti Hrvatska v cerkvenem pogledu odvisna od ogerskega primata, ne more biti govora, in to tem manje, ker se dobro ve, iz kakšnih razlogov to Mažari zahtevajo.

Hrvatska je bila v cerkvenem pogledu neodvisna, ko ni bilo še mažarske države, pa bode ostala tudi z božjo pomočjo še za naprej neodvisna v kljub vsem mažarskim mahinacijam. In ravno v tem je tudi njena rešitev in njena bolja bodočnost.

Katoliška cerkev je hrvatski narod skozi toliko vekov ohranila, pa ga bode z božjo pomočjo tudi zjediniła, zato tolika protivščina proti njej celo od strani, od katere to ne bi smelo biti.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. septembra.

Pogreb g. kanonika dr. Fr. Lampeta včeraj popoldne ob 5. uri je bil velikansk. Sprevod je vodil mil. gosp. stolni prošt dr. Klofutar ob obilni asistenci. Za križem so se uvrstili gojenci Marijanišča in Lichten-thurnovega zavoda, dalje učenci I. in II. mestne deške šole s svojimi učitelji, gojenci Alojzjevišča, kršč. soc. zveza z zastavo in preč. kanoniki stolnega kapitelja. Za krsto so šli: Dež. predsednik baron Hein s proštom dr. Elbertom, dež. vlade svetnik marki Gozani in vladni tajnik Haas, dež. odbornika Povše in dr. Schaffer, župan Hribar s člani obč. zastopa, prof. Levec kot predsednik »Slov. Matice«, prof. Perušek kot predsednik slov. pis. pod. društva, dr. Suppan in Luckmann kot zastopnik kranjske hranilnice, deputacije raznih društev, ravnatelj in profesorji tukajšnjih šol, veliko število duhovnikov z dežele in nešteta množica družega občinstva. Sprevod je svedočil, da so pokojnega dr. Lampeta čislali in spoštovali najširši krogi. »Matico Hrvatsko« je zastopal tajnik g. Kostrenčić, družbo sv. Mohorja tajnik g. Rozman.

Bogoslovne šole v Ljubljani se prično z zglaševanjem prihodnji ponedeljek, dne 1. oktobra.

Volilcem pete skupine v Ljubljani. Ker se množe vprašanja, kdo ima pravico upisati se v pole, katere pošilja mestni magistrat po Ljubljani, naznanjamo še jedenkrat, da ima to pravico vsak 24-letni moški, avstrijski državljan, ki je spolnil 24. leto in ki v občini najmanj 6 mesecev prebiva. Oni delavci, ki delajo v Ljubljani, a stanujejo v okoliških občinah, naj oglase svojo volilno pravico v občinah, v katerih imajo stanovanje. Volilci naj odločno zahtevajo od gospodarjev, da jih vpíšejo v pole! Mestni magistrat naznanja naknadno, da je v omenjene pole vpisati le take osebe, ki v dotični hiši stanujejo in da torej v raznih tovarniških in obrtnih podjetjih ni vpisovati oseb, ki imajo tam le opravilo, ki pa stanujejo drugod.

Vprašanje mestnemu magistratu. Zakaj še do danes nimajo vsi gospodarji pol za vpisovanje volilcev pete skupine? Čas je že, da se gospodarjem dostavijo pole, to zahtevajo volilci.

Za cesarjev prihod se na Goriškem delajo velike priprave, da kar najslavesneje sprejmo presvetlega vladarja. Neprijeten vtis pa je na slovensko prebivalstvo naredila trditve, da se ob tej priliki ne bodo smele prikazati v Gorico slovenske zastave. To bi bilo hudo žaljenje večine dež. prebivalstva. V obč. seji v Podgori pa so glasno sklenili, da se udeležijo cesarjevega vsprejema s slovensko trobojnico s črno-žoltnim trakom.

Osebnosti. Minolo nedeljo je praznoval 40letnico mašništva č. g. A. Žnidaršič, vikar in predsednik polit. društva »Slovenski jez za Brda«. — Kot pravna praktikanta prideta J. Kušej k deželni sodišču v Celovcu in A. Bratkovič k okrožnemu sodišču v Mariboru. — Zdravstveni okrožni svet celjske okolice je imenoval dr. A. Schwaba okrožnim zdravnikom. — Poročil se je v Celju dr. Fr. Pompe, sodni pristav v Krškem, z gđ. M. Miklavčevico iz Celja. — Na enorazrednici v Kolovratu bode začasno poučeval vpokojeni nadučitelj M. Hudovernik.

Posvečevanje cerkve na Brezjah dne 7. oktobra se prične jutraj ob 8. uri.

Družbinski večer priredi prihodnjo nedeljo ob 7. uri zvečer »Slov. kršč. socialna zveza« svojim članom v veliki dvorani »Katoliškega Doma«. Na vsprejedu je mnogo zanimivih točk, mej drugimi tudi veseligr »Županova Micika«. — Vstopnina za člane 20 vin.

Iz Idrije se nam piše: Vas dopisnik je opozarjal, naj bi se v Idriji ustanovila še kaka druga šola. Ta želja je popolnoma opravičena. Noben del kranjske dežele glede šolstva ni toliko zanemarjen, kakor Notranjski. Dolenjci imajo dve gimnaziji, Gorenjci lepo vspevajočo gimnazijo, le Notranjci nimajo nobene srednje šole. — Temu dostavljamo, da so slovenski drž. poslanci za grofa Badenja in grofa Thuna zahtevali za Idrijo, Postojino, Škofjo Loko in Ribnico primerne šole, toda — obstrukcija je vso akcijo onemogočila. Treba bode iznova pričeti delo.

Govor premil. g. kneza in škofa lavantinskega, dr. M. Napotnika, na II. slov. kat. shodu v Ljubljani dne 11. t. m. je ravnokar izšel v jako lični knjižici v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Ta krasni govor je naš list objavil po stenografskem zapisniku. Vsed tega pa so se v naglosti vrinile v naš list nekatere jako neljube pomote, ki so sedaj v posebni izdaji skrbno popravljene. Govor bode itak še objavljen v posebnem poročilu.

Lepo spričevalo za koroško slovensko duhovščino je včeraj objavila stara graška tetka, imenovana »Tagespost«. Kakor jezikevke starke z obdudovanja vredno »doslednostjo« ponavljajo razna očitjanja, ne glede na to, da so že stokrat ovržena. »Posvetila« je koroškim Slovincem v obč. še posebej pa delavni slovenski duhovščini na Koroškem. Da bi še živel znani »prijatelj« koroških Slovencev, excel. baron Schmidt-Zabierow, ki je ob vsaki priliki klical kor. Slovincem »Pax — mir!« ter postavil slovensčini mejnike na vrhovih Karavank, mislili bi, da je ta članek spisal ali vsaj inspiriral on! Za tistim blaženim, hvalisanim

»mirom«, katerega je koroškim Slovincem propovedoval baron Schmidt, milo toži navedeni članek. »Črez Karavanke prišel je nemir«, vzdihuje člankar! Stara fraza, nič več, pravimo mi! Fraze so dalje tudi besede, da so oni, ki delajo nemir, »in den Pfarrhöfen und Domherrenpalais«. O ne, draga gospoda! Ker koroški Slovenci nočejo živi v grob, katerega jim koplje ta brezobzirni narodni sovražnik in strankarska birokracija, zato je — boj! — Kar pišejo o »nemških« mestih na slovenskih tleh, o skladišču v Sindivasi itd., — vsa ta očitjanja smo ovrgli že stokrat! Paovke, kakor na pr. »olikana« zabavljica: »die geistlichen Drahtzieher in Klagenfurt«, slovenskim narodnim duhovnikom koroškim gotovo ne bodo vzele veselja do neumornega dela za našo pravično stvar! Surovi so postali nasprotniki; to kaže, da sami že čutijo, da so njih napadi krivični! Namen takih ostudnih člankov zoper slovensko duhovščino baš sedaj je jasen! Nas tolaži, da napravljajo taki izbruhi nemške združene vladodrželnosti baš nasproten učinek od onega, katerega hočejo doseči taki liberalno-nacionalni mazači. Tako bo tudi v tem slučaju. Nemško časopisje je ob bližajočih se državnoborskih volitvah pričelo že pravcato kanonado na koroške Slovence, zlasti narodno duhovščino. Trdno se nadejamo, da delajo račun brez krčmarja, to je v našem slučaju brez probujajočega se koroškega kmeta volilca! Da, z volilnim listkom daj se odgovor drznim klevetnikom!

Vipavska železnica. Kakor čitamo v »Gorici«, je v ponedeljek goriški deželni odbor od ministerstva dobil poročilo, da je prejelo od dež. odbora odposlanih 200.000 kron in da se bode delo nemudoma pričelo.

Kako hočejo Nemci rešiti celjsko mestno skupino. Znano je, da se Nemci grozovito boje poloma pri prihodnjih drž. volitvah v celjski mestni skupini. Čuje se, da hoče grof Gleispach priti Nemcem na pomoč in poslati v Celje 30 nemških avskultantov ter opravičiti to odposiljatev s tem, da pridejo v Celje k Ertlovemu kurzu učiti se slovensčine. Tako bi bilo Nemcem pomagano za 30 glasov.

Volitve na Spodnjem Štajerskem.

»Domovina« naznanja: Celjsko politično društvo »Naprej« sklenilo je v seji dne 21. t. m. obrniti se do veljakov raznih okrajev glede njih mnenja radi kandidatov za prihodnje državnoborske volitve. Kasneje skliče se shod zaupnih mož v Celje, kateri postavijo kandidate za spodnje kraje in končno odobrijo njih kandidate.

Slovensko gledališče. Jutri, v četrtek 27. t. m. uprizori se prvokrat v sezoni Anzengruberjeva narodna igra s petjem »Dolski župnik«. Režijo vodi gosp. A. Verovšek. Prvikrat nastopi novoangaževani člen slovenske drame in režiser gosp. Adolf Dobrovolný, ter drugokrat gosp. Josip Štefanac. Glavne uloge igrajo naši zaslužni večletni člani slovenske drame in nastopi g. R. Deyl kot župnik dolski, g. A. Verovšek v zanimivi karakterni ulogi Koreničarja, gospa Irma Polakova kot dekle iz št. Jakoba, Josip Štefanac kot kmečki fant Rupnik in v ostalih ulogah nastopijo gđ. Ogrinčeva, v manjši ulogi pl. Kataninova in gospa Housova, ter gg. Danilo, Housa, Orehek in Boleška. Sodeluje tudi ves operni zbor. — O igri sami izpregovorimo po predstavi.

Tumov shod v Dornbergu se je, kakor poroča »Gorica«, popolnoma izjalovil. Zborovalci so ogorčeni zapustili dvorano, klicaje: »Živio Gregorčič!« Od 160 zborovalcev ostalo jih je le kakih 15.

Ljubljanske novice. Mnogo orožnikov je danes zopet došlo v Ljubljano. Podaja se v Gorico na stražo ob cesarjevem prihodu. Proga, po kateri se bode cesar peljal v Gorico, je že na mnogih krajih zastražena. — Električno uro je danes dobil »Mestni Dom«. — Povožen bicikelj. Danes opoldne je v Šelenburgovih ulicah pal raz biciklja g. Lukman. Mimo je privozil v istem trenutku voz z tramovi, ki je šel preko biciklja. — Ponesrečen biciklist. Posestnik in čevljar Franc Kovačič iz Borovnice se je včeraj z bicikljem zaletel v voz, naložen z jelkami. Pri tem se je s toliko silo zadel s trebuhom v neko jelko, da je brez zavesti obležal na cesti.

Prepeljali so Kovačiča v dež. bolnico. — Našla se je na Poljanski cesti denarnica s 14 K. — Umrj je sluga pri kranjski stavbinski družbi Anton Mencin. — Prijet anarhist. Nek kovinski delavec pri Töniesu bahal se je v kavarni napram svojemu prijatelju, da je anarhist, in mu je kazal tudi bodalce a la Luccheni. Policija je za to zvedela ter je pred odhodom poštnega vlaka včeraj popoldne dotičnega delavca prijala pred južnim kolodvorom. Aretoval ga je stražnik Lovrene Brežnik. Nek tovaris delavčev je baje že ušel proti Gorici. Kompromitovanih je mnogo oseb ter se bode morda dokazalo, da imamo anarhiste tudi v Ljubljani. — Saje so se vnele danes zjutraj na Karolinski zemlji v hiši šte. 36 pri Mariji Žitnik. Ljudje so ogenj sami pogasili.

Iz Kranja. Včeraj 25. t. m. točno ob 1/2 12. uri, smo slovesno sprejeli preč. gosp. dekana Antona Koblarja. Nekaj meščanov se mu je naproti peljalo do dekanijeke meje ter so ga najudaneje pozdravili. Mej ubranim zvonjenjem po vseh cerkvah kranjske župnije in mej grmenjem topičev se pripele v naše starodavno mesto v spremstvu preč. gospoda dekana Razborška in mestnega župnika preč. g. Malenška. Na trgu ga je pričakovalo polno ljudstva vseh slojev ter izražalo svoje veselje ob njega prihodu. Pred cerkvijo ga sprejme šolska mladina in domača duhovščina. V cerkvi ga pričakuje blagor. gospod okrajni glavar, mestni župan, gimnazijski ravnatelj z nekaj profesorji in pa učiteljstvo obeh ljudskih šol. Po blagoslovu se mu poklonijo ter izrazijo svojo udanost in spoštovanje. Bog daj, da bi se uresničile njih besede!

Poštni nabiralnik dobe 1. oktobra na Dobravi pri Kropi.

Vlak povozil je 36letnega čevljarja Josipa Romanina iz Gorice. Našel je ponesrečenega železniški čuvaj v bližini pokopališča v Muši. Mej zdihljaji »Uboga moja žena, ubogi moji trije otročiči« je izdahnul ubogi mož dušo. Nekateri pravijo, da je Romanino na poti k tomboli v Kormin sam padel pod vlak, drugi pa trde, da ga je pod vlak pahnil njegov tovaris Forchiasin, s katerim se je mej potom sprl. Forchiasina so že zaprli.

Zdravje v Ljubljani. Od 16. do 22. septembra je bilo 27 novorojencev, 1 mrtvorojenec, 24 jih je umrlo in sicer 1 za davico, 4 za jetiko, 1 vsled mrtvouda, 1 vsled nezgode, 1 vsled samomora, 16 za različnimi boleznimi, med njimi je bilo 8 tujevc, 11 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 2 za tifuzom z dežele prinesena v dež. bolnico, 1 za grižo, 1 za dušljivim kašljem, 1 za vratico.

Hrvatska gimnazija v Pazinu šteje v I. razredu 70, v II. razredu 71 učencev.

Zastava hrvatskega pevskega društva »Lipa« v Osijeku bode blagoslovljena o binkošnih leta 1901. To se naznanja vsem slovenskim in hrvatskim pevskekim in tamburaškim društvom.

Kavarna Beethoven v 1. okraju, Vseučiliške ulice 11, kjer se že več let shaja naša akademična mladina, je prenovljena po najmodernejših zahtevah.

Štajerske novice. Za celjsko mestno klavnico so morali celjski občinski očetje od 15. jul. do 31. dec. 1899 doplačati 3637 K 68 h. Vzorno gospodarstvo! — Sadje- in vinorejsko društvo za šoštanski okraj priredi v prostorih g. Fr. Rajsterja v Šoštanju okrajno razstavo. — Na Ojstrici se je ponesrečil absolvirani iurist poštni asistent I. Lichteneckert. — Ptujski župan Ornig je hotel pri otvoritvi ptujkega »Studentenheima« imeti tudi slovenske fante na konjih. Ker jim ni pustil slovenske zastave, se je fantom posvetilo in k nemški slavnosti niso prišli. — Na mariborski nemško-slovenski gimnaziji je sprejetih letos v I. razredu 73 dijakov in vendar se ne napravi paralelka. — Umrj je v Gradcu znani vseučiliški prof. dr. K. Schenkel.

Tržaške novice. V Trstu je umrla Gric Marija roj. Broz, zanimiva osebnost po svoji visoki starosti. Rodila se je 7. dec. 1799. na Srpenici. — Falirala je v Trstu 45 let obstoječa firma Aleksandro Löwi. Nedostatek znaša 200.000 kron.

Brat Flamidien iz družbe šolskih bratov je bil, kakor znano, pred letom obtožen infamnega hudodelstva, a kot nedolžen izpuščen iz preiskovalnega zapora. Od tedaj ga v Lillu vse spoštuje, čisla in pozdravja. Ako gre v mesto, mora klobuk držati v rokah. Najprijazneje ga pozdravlja njegov preiskovalni sodnik Delalé. Našli pa so tudi pravega hudodelca, ki je zagrizen sovražnik cerkve in duhovnikov. Seveda, o tem molčé listi à la »Slov. Narod«.

Prodaja gozdov. Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani je došlo poročilo, da se bode dne 12. oktobra 1900 ob 10. uri dopoludne prodalo po javni konkurenci 100 gozdov oziroma gozdnih parcel, katere so last rumunske države. Prodaja se vrši v sledečih krajih: Jassy — distriktna prefektura, Putna — distriktna prefektura, Dolj — distriktna prefektura, Bukarest — ministerstvo za domene. — Natančnejši pogoji se izvedo pri omenjenih okrožnih prefekturah in pri domenskem ministerstvu.

Društva.

(Kolesarsko društvo »Ilirijae«) priredi v slučaju ugodnega vremena dne 30. septembra, v nasprotnem slučaju pa dne 7. oktobra t. l. že spomladi nameravano cestno dirko Tržič-Ljubljana; na večer dneva dirke pa koncert v novem salonu »Narodnega doma«. Začetek dirke je ob dveh popoldne, koncert pa se prične ob šestih zvečer.

(Gasilno društvo v Vogljah) pri Kranju vabi k blagoslovljenju gasilnega doma, ki se bode vršilo v nedeljo 30. septembra. Vspored: Ob 2. uri popoldne sprejem gostov. Ob 1/2 3. uri javna telovadba »Gorenjskega Sokola«. Ob 1/2 4. uri blagoslovljenje gasilnega doma. Na to koncert na vrtu župana gospoda J. Molja in srečolov. Vstopnina h koncertu 30 vinarjev. Pri koncertu svira godba iz Kranja. Društva, ki se udeležijo slavnosti, naj čim preje priglasijo svojo udeležbo odboru.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: Gospod Janez Lesar, župnik v Pečah, 10 K mesto venca na grob prerano umrlega župnika gospoda Fr. Zakrajška. — Gosp. Val. Bernik, župnik na Homecu, 10 K namesto venca na grob svojega novomašnega pridigarja dr. Fr. Lampe-ta. — G. profesor Jan. Gnejzda 10 K. — G. dr. Danilo Majaron, odvetnik in deželni poslanec v Ljubljani, 25 K namesto venca na grob veliko prežgodaj umrlemu sošolcu blagopokojnemu dr. Lampe-tu. — Gosp. Jan. Nagode, dekan v Trebnjem, 25 K mesto venca na grob prijatelju in sošolcu dr. Lampe-tu.

Za Marijanišče: G. Janez Nagode, dekan v Trebnjem, 25 K mesto venca na grob prijatelju in sošolcu dr. Lampetu. — G. Jernej Voh, nadžupnik in dekan v Kojncih, v isti namen 10 K.

Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 26. sept. Bivši predsednik drž. zbora, dr. pl. Fuchs, je imel predvčerašnjim govor, v katerem je naglašal, da bodo po novih volitvah še slabše razmere v zbornici. Poslovni red je bil narejen za dostojne ljudi in sedaj več ne ustreza. Resen politik ne bi storil koraka, dokler ne ve, kam ga privede.

Dunaj, 26. sept. »N. Tir. Stimmen« pišejo glede Ebenhochove izjave: Kolikor so nam znane razmere, je dr. Ebenhoch govoril le v svojem imenu, ne pa v imenu cele kat. ljudske stranke. Danes noben politik ne more govoriti o taktiki v novem državnem zboru in si vezati roke. Katol. ljudska stranka mora nadaljevati boj proti liberalnemu sistemu, to je pogoj njenega obstanka.

Dunaj, 26. sept. Bivši poslanec Mittermayer je bil radi nevarnih groženj obsojen na mesec dni zapora.

Dunaj, 26. sept. Generalni poročnik Del Maino je bil v spremstvu dveh drugih častnikov včeraj popoldne pri cesarju v avdijeni ter prijavil nastop vlade kralja Viktorja Emanuela III.

Dunaj, 26. sept. (C. B.) V Zlokomorovu na Češkem je umrl nocoj od kapi zadet profesor na dunajskem vseučilišču Edvard Albert.

Trst, 26. septembra. Tukaj so prišli zidarja Ceccarellija iz Forlija, ker je anarhist.

Celovec, 26. sept. Urednik uradne Celovčanke je vladi odpovedal pogodbo.

Praga, 26. sept. Volilna agitacija se je pričela v znamenju opozicije. Najbolj deluje agrarska stranka, ki bode postavila svoje kandidate proti Dvořaku, Krumbholzu, Dyku in drugim. Dr. Naxera ne bode več kandidoval. Cesarski svetnik Penížek, dunajski dopisnik „Nar. Listov“ in „Slov. Naroda“ (žid Münzer s Tabora) hoče kandidovati v budojočiški trgovski zbornici.

Karlovi Vari, 26. sept. Dr. Russ je poslal pismo županu, kateremu naznanja, da ne misli več kandidovati za državni zbor.

Newjork, 26. sept. Sansabo, mesto s 1000 prebivalcev v Teksasu, je poplavlila reka in deloma uničila.

Kapstadt, 26. septembra. Potopil se je angleški parnik „Suffolk“ z 900 ogerskimi konji. Moštvo se je rešilo.

London, 26. sept. „Daily Mail“ poroča, da ostaneta Stein in Reitz pri burški armadi, ki šteje še vedno 7 do 12.000 mož.

Bruselj, 26. sept. Botha je razrušil več topov in se umaknil v gorovje. Dewet, Stejn in Botha imajo še 12.000 mož, ki se hočejo bojevati do zadnjega. Predsednik Krüger ima pri sebi neke papirje, ki v čudni luči osvetljujejo značaj angleškega ministra Chamberlaina. Zato se Angleži hočejo na vsak način polastiti Krügerja.

Vojska na Kitajskem.

London, 26. sept. (C. B.) „Morning-Post“ javljajo iz Shanghaja: Včeraj so pričakovali dohoda grofa Walderseeja v Taku. Waldersee izroči kitajski vladi ultimatum, v katerem bo zahteval v teku nekaterih ur izročitev petih vstaških voditeljev, sicer napove oficijelno vojsko.

London, 26. septembra. (C. C.) „Standard“ poroča iz Shanghaja: Princ Tuan je izdal v ime cesarice vladarice tajen ukaz, v katerem naznanja, da je cesarski dvor sklenil za vsako ceno nadaljevati vojsko proti vele-silam.

London, 26. sept. „Morning Post“ javlja iz Shanghaja 23. t. m.: Vlada je popolno v rokah princa Tuana. Generali so njegovo orodje.

Bruselj, 26. sept. Položaj v Kini je jako resen za evropske čete. Kitajska cesarica se resno pripravlja za vojsko na zimo ter utrjuje novo glavno mesto.

Dunaj, 26. septembra. „P. Corr.“ objavlja brzojavko iz Shanghaja 23. t. m.: Li-Hung-Čang je došel v Pekin in se pogaja glede vrnitve cesarja.

Berolin, 26. septembra. Rusija je načelno pritrdila predlogu grofa Bülowa.

London, 26. sept. Iz Shanghaja se poroča, da se princ Tuan pripravlja na odločen boj proti tujcem. V južne pokrajine je poslal ukaz, da se zbira armada. Tudi Li-Hung-Čang je dobil povelje, da naj skuša s svojo armado pridobiti Pekin.

Novijork, 26. septembra. Iz Shanghaja je došla naslednja brzojavka: Li-Hung-Čang naznanja, da so njegove čete, katerim je zapovedal pregnati bokserje iz pokrajine Čili, ubile nad tisoč bokserjev in razpršile večje čete jugozahodno od Pekina. Li-Hung-Čang izjavlja, da bo v desetih dneh okolica Pekina prosta bokserjev.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—C.

(Dalje.)

„Dà, vaša uzoritost!“ odgovori kapelan. „Tako naj pride“, pravi Federigo, „in ž njim tukajšnji župnik!“

Kapelan gre vun in stopi v sobo, kjer so bili duhovniki zbrani. Vseh oči se upróvanj. On vzdigne roke še vedno z odprtimi ustmi in plašnim obličjem, mahne po vzduhu in reče: „Gospodje, gospodje! Haec mutatio dexterae Excelsi!“ Za trenotek molče stoji. Potem se spomni svojega naročila in reče: „Njegova uzoritost želi, da prideta k njemu gospod tukajšnji župnik in župnik iz * * *“

Prvi se takoj prikaže, ob jednem pa se začuje iz srede množice: „Jaz?“ osupelo in zategnjeno.

„Ali niste gospod župnik iz * * *?“ vpraša kapelan.

„Seveda, toda . . .“

„Njegova uzoritost je poslala po vas.“

„Po mene?“ reče zopet isti in s tem še bolj označi svojo osupelost, kakor bi hotel reči: „Čemu bom jaz v sobi?“

Nato se prikaže don Abbondio sam, težko stopajoč, z na pol osupelim, na pol kislim obrazom.

Kapelan mu namigne z roko, kakor bi hotel reči: „Pojdimo! Kaj hočemo?“ Župnika gresta za njim, kapelan odpre vrata in ju pelje naprej.

Kardinal spusti roko neznančvo, s katerim se je mej tem dogovoril, odstrani se in pokliče domačega župnika. Kratko mu pové, za kaj se gre, in ga vpraša, če vé za kako dobro ženico, da bi šla v nosilnici po Lucijo v grad, pametno in hrabro ženo, ki bi se znala obnašati pri ti novi nalogi in ki bi znala s prijaznimi besedami ojunačiti in pomiriti ubožico, ki se bode po tolikih stiskah in zmešnjavah celó bala svoje rešitve. Župnik nekoliko premišljuje, pové, da je uže pravo pogodil in odide. Kardinal naroči kapelanu, naj se takoj pripravi nosilnica z nosači in da se osedla par mul. Ko še kapelan odide, obrne se k don Abbondiju.

Ta stoji prav blizu kardinala, da bi ne prišel v bližino onega gospoda, gleda sedaj tega, sedaj onega in ugiba na vse načine, kaj bi to pomenilo. Potem se približa kardinalu, prikloni se mu in reče: „Povedali so mi, da je vaša uzoritost vprašala po meni. Jaz menim, da je to pomota.“

„Ni pomota“, odgovori Federigo. „Imam za vas veselo novico in lepo, prijetno nalogo. Vaša župljanka, katero ste že imeli za izgubljeno, Lucia Mondella, se je zopet našla in je blizu tu v hiši tega mojega prijatelja. Vi pojdete sedaj z ženo, katero je šel iskat oni župnik, po revico in jo bode sèm spremljali.“

Don Abbondio skuša prikrivati svojo nejevoljo, ne! srd in skrb, ki ga obide pri tem ukazu ali povelji. Ker ne more več spremeniti svojega kislega obraza, skriva ga

in se v znamenje pokorščine globoko prikloni. Ko se privzdigne, prikloni se zopet neznanču, ponižno ga gledajoč, kakor bi hotel reči: „Jaz sem v vaših rokah. Usmilite se me! Parcere subjectis!“

Nato ga vpraša kardinal, kakšne sorodnike ima Lucia.

„Bližnji sorodnik je samo njena mati“, odgovori don Abbondio.

„Ali je v vasi?“

„Monsignore, da!“

(Dalje prih.)

Umri so:

V bolnišnici:

20. septembra. Jakob Erjavc, dninar, 70 let, demencia et marasmus sinilis.

21. septembra. Fran Tav, sodarjev pomočnik, 46 let, myelitis acuta.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm.

čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
25 9 zvec.	736,3	16,3	sr. jzah.	jasno	
26 7. zjutr.	737,5	11,6	sr. svzh.	skoro jasno	0,0
26 2. popol.	737,0	24,0	sr. jzah.	jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 16,3°, normale: 13,5°.

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 6
se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške obleke
iz trpežnega in solidnega
blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah.
170 61

Razpis.

Razpisuje se v Šmartnem pri Litiji

služba organista in občinskega tajnika

do 15. oktobra 1900.

Plača letna 1000 K v gotovem denarju in prosto stanovanje. Prosilci naj so lepega нравnega vedenja, zmožni voditi večje cerkvene zборе in prav spretni v občinskem tajnistvu.

Nastop službe 1. novembra t. l. ali vsaj do 1. januarja 1901.

Šmartno pri Litiji, dné 24. septembra 1900.

Ivan Breznikar,
župan.

Ivan Lavrenčič,
dekan.

Od vseh avstrijskih škofov potrjeni in od vis. o. kr. ministerstva za uk in bogočastje pripuščeni slovenski

mali, srednji in veliki katekizem ali krščanski nauk

ki ga je založilo knezoškofjstvo ljubljansko, se dobiva pri knjigotržcih na drobno mali po 30 h, srednji po 64 h in veliki po 80 h.

Na debelo pa ga razprodaja edino le knezoškofjstvo ljubljansko, ki je poskrbelo za to, da ne dobé le knjigotržci kolikor mogoče velikih ugodnosti, ampak da bo dajalo tudi gg. katehetom, ki bi katekizma več skupaj naročili, na vsakih 10 iztisov po 3 iztise namečka za ubožne učence.

Vsi iztisi katekizma, kar se jih razprodá knjigotržcem, imajo znotraj na platnicah prilepljen po en listič. Te lističe naj gg. katehete od učencev nabirajo ter naj je svoj čas pošljejo knezoškofjstvu ljubljanskemu, katero jim bo poslalo za vsakih 10 takih listkov po en iztis dotičnega katekizma za ubožne učence zastoj. Plačati jim bo samo troske pošiljatve.

Natančnejša pojasnila gledé dobave v večjih množinah daje na željo gg. razprodajalecem knezoškofjstvo ljubljansko. 844 3

Dunajska borza.

Dné 26. septembra.

Skupni državni dolg v notah	97-10
Skupni državni dolg v srebru	96-90
Avstrijska zlata renta 4%	115-70
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	97-40
Ogerska zlata renta 4%	114-25
Ogerska krona renta 4%, 200	90-80
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1706-—
Kreditne delnice, 160 gl.	651-75
London vista	242-00
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-32

Dné 25. septembra.

3-2% državne srečke l. 1864, 250 gl.	172-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	161-—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	195-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	93-60
Tisine srečke 4%, 100 gl.	142-25
Dunavske vravnave srečke 5%	253-—

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107-—	
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-10	
Priporočene obveznice državne železnice	—	
južne železnice 3%	317-—	
južne železnice 5%	119-50	
dolenjskih železnic 4%	99-50	
Kreditne srečke, 100 gl.	390-—	
4% srečke dunav. parob. družbe, 100 gl.	340-—	
Avstrijskega rubečega kriša srečke, 10 gl.	42-50	
Ogerska	5	20-25
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	12-80	
Rudolfove srečke, 10 gl.	60-—	

Salmove srečke, 40 gl.	170-—
St. Genois srečke, 40 gl.	195-—
Waldsteinove srečke, 20 gl.	—
Ljubljanske srečke	49-—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	273-50
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	60-5-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	785-—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	111-—
Splošna avstrijska stavbinska družba	147-—
Montanska družba avstr. pian.	458-—
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	481-—
Papirnih rubljev 100	255-25

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulantina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
I. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni svati za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.